

[Електронний ресурс]: навч. посібник. Харків : ХНЕУ, 2020. 123 с.

3. Ситник Н.С., Джиговська Л.І. Методика оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства: зміст та функціональні складники. Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 46 Ч 2. С. 65-71

4. Тітенко, З. (2022). Теоретичні основи фінансової безпеки підприємства. Економіка та суспільство, (44). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-76>

5. Фурсова В., Гавриш, Г., & Солоха, А. (2021). Аналіз теоретичних підходів до визначення дефініції «фінансова безпека підприємства». Економіка та суспільство, (32). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-12>

УДК 336.71

Швидка В. А., здобувач освіти,
Русіна Ю.О., науковий керівник, к.е.н., доцент
Київський національний університет
технологій та дизайну

УПРАВЛІННЯ ВАЛЮТНИМИ РИЗИКАМИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Валютний ризик є одним з ключових ризиків, з якими стикаються банки, підприємства та інші учасники міжнародних економічних відносин. Особливо актуальним ефективно управління валютним ризиком постає перед вітчизняними банками за умов введення воєнного стану в Україні.

Складність валютного ризику полягає в різноманітності його складових. Розглянемо кожну з них.

Визначимо, що трансляційний ризик виникає при перерахунку вартості активів та пасивів номінованих в іноземній валюті в національну валюту. Так, трансакційний ризик пов'язаний зі зміною валюти між моментом складання та моментом виконання валютної операції. А економічний ризик впливає на вартість активів та прибутковість компанії через зміну курсу валюти в довгостроковій перспективі. Розуміння цих складових дає чітке уявлення про всі аспекти валютного ризику.

В умовах повномасштабного військового вторгнення РФ першочерговими завданнями Національного банку України та її усієї фінансової системи є максимальне забезпечення потреб оборони України та надійного функціонування фінансових ринків, безперебійної роботи банківської та платіжної систем.

24 лютого 2022 року НБУ запровадив обмеження на валютному ринку для захисту національної фінансової системи, її надійного та стабільного функціонування. Було зафіксовано офіційний курс та запроваджено низку тимчасових валютних обмежень [1]. Крім того, НБУ заборонив здійснення більшості транскордонних валютних платежів за винятком розрахунків та

отримання готівки з використанням платіжних карток за кордоном – з певними лімітами [2].

Валютний ризик відповідно підвищився, але фіксація обмінного курсу та збалансовані валютні позиції поки його стримують.

Загалом, є такі основні види валютних ризиків, з якими стикаються банки, функціонуючи в умовах воєнного стану.

Ризик валютних коливань виникає через можливість різкої зміни курсу однієї валюти відносно іншої. Війна та економічна нестабільність призводять до волатильності валютних курсів, що може негативно вплинути на дохідність банків, які мають відкриті валютні позиції.

Ризик неконвертованості – це ризик, який виникає через можливість того, що банк не зможе конвертувати валюту в іншу валюту. Війна може призвести до обмежень на конвертацію валют, що може ускладнити для банків виконання своїх зобов'язань в іноземній валюті [3].

Існують кілька способів врегулювання валютних ризиків:

1) Хеджування.

Деривативи, такі як: валютні ф'ючерси, валютні опціони та валютні свопи банки можуть використовувати для хеджування валютних ризиків. Валютні ф'ючерси дають право, але не зобов'язання, купити або продати певну валюту за фіксованою ціною в майбутньому. Валютні опціони дають право, але не зобов'язання, купити або продати певну валюту за фіксованою ціною протягом певного періоду часу. Валютні свопи передбачають обмін валютних потоків між двома сторонами на певний період часу.

Важливо зазначити, що хеджування валютних ризиків не може повністю усунути ці ризики, але може допомогти їх мінімізувати [4].

2) Диверсифікація.

Диверсифікація валютних резервів – це потужний інструмент, який дозволяє державі збільшити стійкість економіки, оптимізувати доходи та ефективно регулювати режим валютного курсу.

Зазвичай, центральний банк країни продає нестабільні валюти і купує більш стійкі, а також валюти, що використовуються у міжнародних розрахунках. Запровадження певного режиму валютного курсу (фіксованого, плаваючого або змішаного) являє собою діяльність центрального банку, спрямовану на встановлення порядку визначення та зміни курсу національної валюти відносно іноземної. Завдяки розподілу резервів між валютами з різним рівнем ризику, держава знижує залежність від коливань курсу однієї валюти. Це робить економіку більш стійкою до зовнішніх потрясінь.

Різні валюти пропонують різні процентні ставки. Диверсифікація дозволяє максимізувати доходи від інвестування резервів.

Використання валют, які активно використовуються в міжнародних розрахунках, полегшує регулювання курсу національної валюти [5].

3) Збільшення капіталу банку

Збільшення капіталу банку допомагає краще витримувати збитки, пов'язані з валютним ризиком.

Необхідно наголосити, що жоден з цих методів не може повністю усунути валютні ризики. Однак, їх поєднання може допомогти банкам значно їх мінімізувати.

Є кілька додаткових рекомендацій для банків щодо урегулювання валютних ризиків під час воєнного стану [6]:

- створення чіткої стратегії управління валютними ризиками;
- регулярний моніторинг валютних ризиків та запровадження заходів для їх мінімізації;
- стрес-тестування для оцінки стійкості банку до різних змін валютного курсу;
- співпраця з регуляторами та іншими банками для розробки спільних підходів до управління валютними ризиками.

Література

1. Петрик, Олександр. Політика Національного банку України під час війни // О. Петрик/ *Socio-economic relations in the digital society* 4.46 (2022): 15-23. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ser.net.ua/plugins/generic/pdfJsViewer/pdf.js/web/viewer.html?file=https%3A%2F%2Fser.net.ua%2Findex.php%2FSER%2Farticle%2Fdownload%2F474%2F469%2F882#page=4&zoom=100,-208,664>
2. Робота грошового та валютного ринків під час широкомасштабної війни [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Markets_MMWG_2023-03-29.pdf
3. Порівняльний аналіз валютних ризиків банківської системи України до та під час воєнного стану [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://journals.dpu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/250/237>
4. Краснова І. В. Методи хеджування валютного ризику банками // І.В. Краснова, В.Г. Шевалдіна/ *Sciences of Europe* 82-3 (2021): 10-15.
5. Деркач Ю. Б. Використання інструментів валютного регулювання в умовах воєнного стану // Ю.Б. Деркач/ *Трансформаційна економіка* 3 (03) (2023): 21-25. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.transformations.in.ua/index.php/journal/article/view/27/28>
6. Терещенко Є. Стабільність фінансової системи під час війни, (2023). 64-65. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/87bec43e-791b-4402-937e-fa199e212962/content>